květen / 2025

NEWSLETTER

institut VÁCLAVA KLAUSE

Václav Klaus: Kulturní diplomacie, nebo jednoduše diplomacie?

Ivo Strejček: Chtít spravedlivý mír ještě neznamená mír opravdu chtít

Jiří Weigl: Bitva o Gazu nemá žádné řešení

Ivo Strejček: O výročí konce druhé světové války i dnešní Ukrajině

Jiří Weigl: Studené jaro nabité událostmi

Ladislav Jakl: Pozor zleva

Václav Klaus: Válka jako metoda řešení sporů mezi státy je nepřijatelná

KVĚTNOVÝ GRAF IVK

Je globalizace za svým vrcholem?

podíl světového obchodu na HDP od roku 1970 (v %)

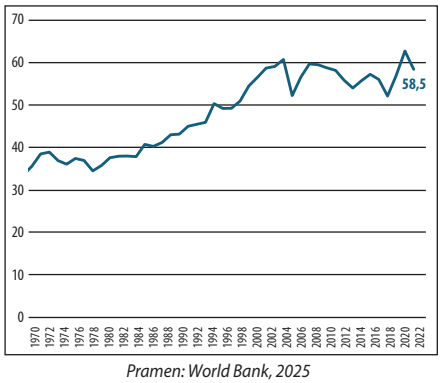

Pramen: World Bank, 2025

Institut Václava Klause o.p.s.

Šárecká 15/29
160 00 Praha 6

e-mail: office@institutvk.cz
www. institutvk.cz

IVK – Newsletter
Institutu Václava Klause
Registrace MK ČR E 11024
Periodicita: měsíčník
Datum vydání: 30. 5. 2025

Kulturní diplomacie, nebo jednoduše diplomacie?

Václav Klaus

Mnohokrát děkuji za pozvání k účasti na Skopje Cultural Diplomacy Forum 2025. Jsem rád, že zde mohu být. Je to už má šestá návštěva Makedonie. Byl jsem zde vždy pouze jako politik, nikdy jako turista, což je – vzhledem ke známým krásám vaší země – chyba.

Poprvé jsem byl v Makedonii v roce 2004 na pohřbu tragicky zesnulého prezidenta Trajkovského. Nikdy nezapomenu na slavnostní a vážnou atmosféru, která tam tehdy panovala. Vaši zemi jsem naposledy navštívil v roce 2022, když jsem přednášel na Škole pro mladé lídry v Ochridu, pořádané mým dobrým přítelem prezidentem Ivanovem. Vidět Ohrid je vždy nezapomenutelné.

Pouze několik málo let svého života jsem žil ve svrchovaném a nezávislém státě – tři roky po konci druhé světové války a prvních patnáct let po pádu komunismu.

Během mého života – a dokonce i během mého života politického – se název vaší země několikrát změnil, což ve střední a jihovýchodní Evropě není nijak výjimečné. Já jsem sice celý život žil v Praze, ale narodil jsem se v Protektorátu Čechy a Morava, který v době nacismu patřil Německu. Následujících 47 let jsem prožil v Československu, zbytek života pak v České republice. Pro mě vaše země byla, je a vždy bude Makedonií.

Pouze několik málo let svého života jsem žil ve svrchovaném a nezávislém státě – tři roky po konci druhé světové války a prvních patnáct let po pádu komunismu. V roce 2004, v době, kdy jsem byl prezidentem, se naše země stala členem Evropské unie. To byla další významná změna.

Evropská unie, tento umělý konstrukt byl původně založen jako Evropské společenství, které mělo být společenstvím států, ale před více než třiceti lety bylo přeměněno Maastrichtskou smlouvou – a ještě více pozdější Lisabonskou smlouvou – v novou politickou entitu, v unii občanů jednotlivých členských států. Tato radikální a dalekosáhlá politická unifikace změnila podstatu původního integračního projektu, stejně tak změnila sám koncept nezávislosti a svrchovanosti.

Vím, že vaše země dlouhodobě usiluje o členství v EU. Jako premiér i prezident jsem tuto vaši ambici vždy podporoval.

▸

EDITORIAL

Květnové číslo našeho Newsletteru přichází v čase, kdy si připomínáme nejen 80. výročí konce druhé světové války, ale kdy s obavami pozorujeme i hluboké napětí ve světě současném. Minulost s přítomností se střetávají ve chvíli, kdy pojmy a hodnoty jako je svoboda, suverenita, a jak vidíme na snahách o reinterpretaci druhé světové války, i pravda, ztrácí na síle – a je třeba o ně znovu zápasit.

Václav Klaus se v projevu na fóru v makedonském Skopje zamýšlí nad proměnou klasické diplomacie ve světě sociálních sítí a nad ztrátou skutečného dialogu mezi vládami, státy i kulturami. Jeho text je varováním před důsledky ideologie multikulturalismu i připomínkou hodnoty národní identity.

Ivo Strejček ve svém komentáři na ukrajinské téma rozbíjí iluze o tzv. spravedlivém míru a pokládá otázku, zda Západ skutečný mír bez přívlastků vůbec chce. V rozhovoru pro Parlamentní listy pak přináší ostrou kritiku pokusů o přepisování historie a zpochybňování role Rudé armády při osvobození Československa. Jiří Weigl se ve dvou textech věnuje jednak Blízkému východu a neřešitelnosti izraelsko-palestinského konfliktu, ale také vývoji na Ukrajině – a ve střízlivém duchu analyzuje mírové iniciativy Donalda Trumpa i jejich limity. Nechybí ani pohled na domácí scénu a komentář vládního debaklu v jaderném tendru ale ani zmínka o novém papeži. Ladislav

▸

(Pokračování ze strany 1)

Jakl ve své glose upozorňuje na nebezpečí sílící krajní levice, varuje před jejími metodami – i naším podceňováním této hrozby.

Závěrem pak přinášíme obsáhlý rozhovor s Václavem Klausem pro Deník, v němž bývalý prezident hovoří o své nové knize, pokračujícím úpadku západní civilizace a o tom, proč je podle něj válka jako metoda řešení sporů zcela nepřijatelná.

Filip Šebesta

Češi čekali na členství podstatně kratší dobu než vy – ale i tak nám to připadalo příliš dlouhé.

Radikální a dalekosáhlá politická unifikace změnila podstatu původního integračního projektu, stejně tak změnila sám koncept nezávislosti a svrchovanosti.

Upřímně řečeno, nelíbilo se nám být „v čekárně", a především jsme nesnášeli mentorování ze strany Západoevropanů během přístupových jednání. Předpokládám, že už o tom také víte své. Dokážu si také představit frustraci Makedonců, když slyší sliby o urychlení přístupových jednání Ukrajiny s EU. Na rozdíl od Ukrajiny nejste ve válce, vaše země není zničená a funguje standardním způsobem. Jenže nebojujete s Ruskem.

Toto fórum ale není o EU, nýbrž o kulturní diplomacii a jejím významu pro dnešní svět. Dovolte mi udělat k tomu pár poznámek.

V minulosti byla diplomacie hlavním nástrojem mezinárodní komunikace, výměnou názorů, postojů, někdy slibů, jindy hrozeb. Sloužila k vyjednávání, kompromisům, uzavírání dohod.

Role diplomacie se výrazně změnila díky informační a transportní revoluci posledních desetiletí a díky celkové proměně atmosféry ve světě.

Dnes je to jiné. Role diplomacie se výrazně změnila díky informační a transportní revoluci posledních desetiletí a díky celkové proměně atmosféry ve světě. Dříve znamenala diplomacie osobní návštěvy a rozhovory tváří v tvář. Dnes často stačí e-mail (který ještě považuji za osobní způsob komunikace) – nebo ještě hůře: jak to „dovedl k dokonalosti prezident Trump", stačí příspěvek na sociální síti, u kterého se předpokládá, že bude přečten, analyzován a že na něj někdo zareaguje.

Tyto změny zásadně proměnily roli ministrů zahraničí, velvyslanectví i velvyslanců. Dnes módní absence lidského kontaktu představuje zásadní změnu – podle mého názoru změnu k horšímu.

To je však jen technická stránka věci. Mnohem důležitější je něco jiného. Diplomacie byla (a je) smysluplná pouze tehdy, pokud mají zúčastněné strany skutečný zájem o dialog. Obávám se, že dnešní svět éru dialogu opustil a vstoupil do éry monologů. A to je nepřijatelné. Musíme spolu začít nejen mluvit, ale musíme si i naslouchat. To by mohlo předejít mnoha střetům, konfliktům a válkám. Předpokládám, že to je i jeden z cílů tohoto fóra.

Tím se vracím k pojmu „kulturní diplomacie", který je v názvu fóra. Ten pravděpodobně neznamená výměnu kulturních artefaktů (knih, obrazů, soch), ale spíše diplomacii mezi kulturami.

V minulosti mezi sebou země s různými kulturami komunikovaly, ale vzestup multikulturalismu – paradoxně – tento proces ukončil. Tato špatně chápaná ideologie nechtěla komunikaci, přátelství a spolupráci mezi kulturami světa, ale snažila se násilně přesazovat různé kultury do existujících struktur, především do národních států (nebo států s dominantním národem).

Měli bychom usilovat o multikulturní svět, ale zachovat státy co nejvíce monokulturní.

To není rozumné. Vede to ke konfliktům a válkám. Tento nebezpečný důsledek je pro mě hlavním argumentem proti masové migraci. Jinými slovy: „Wir schaffen es nicht". Politika paní Merkelové před deseti lety byla zcela chybná. Měli bychom usilovat o multikulturní svět, ale zachovat státy co nejvíce monokulturní.

Václav Klaus, Cultural Diplomacy Forum, Skopje, 20. května 2025. Překlad s pomocí umělé inteligence.

Chtít spravedlivý mír ještě neznamená mír opravdu chtít

Ivo Strejček
člen správní rady IVK

Kromě potvrzení, že „pomoc Ukrajině je nejvyšší zahraničně-politickou prioritou české vlády", a kromě toho, že „Česká republika bude podporovat Ukrajinu všemi dostupnými prostředky, …. protože na Ukrajině se bojuje za bezpečnost celé Evropy", jsme se po nejnovější návštěvě premiéra na Fialy na Ukrajině nic jiného nedozvěděli. Překvapení to není. Tuto plytkou a povrchní argumentaci slýcháme od české vlády pořád dokola a čekat něco jiného je zbytečné. Za povšimnutí tak jedině stojí poznámka ukrajinského premiéra Šmyhala, kterou Petr Fiala po jednání potvrdil: „Na Ukrajině musí být dosažen *spravedlivý* mír".

Vložit si podmínku dosažení „spravedlivého míru" jako předpokladu dalšího vývoje je k řešení ukrajinské válečné tragédie nerealistický přístup. Myslí si Ukrajinci, že

Vložit si podmínku dosažení „spravedlivého míru" jako předpokladu dalšího vývoje je k řešení ukrajinské válečné tragédie nerealistický přístup.

se Rusové – protože je to v očích Ukrajinců nespravedlivé – po třech letech krvavé války vzdají Krymu, či že se nad sebou „nějak" zamyslí a ustoupí z dobytého pásu země, o které jsou přesvědčeni, že je historickou součástí Ruska? Myslí si Rusové, že se Ukrajinci smíří se ztrátou Donbasu? Nic takového v realitě dneška nelze očekávat a je nebezpečně naivní v to věřit. Otevřeně a přesně to v Kyjevě řekl bývalý vrchní velitel ukrajinské armády Valeryj Zalužnyj: „Nedoufejme v nějaký zázrak, který vrátí Ukrajinu do hranic z roku 1991 nebo 2022".

Podmínka dosažení „spravedlivého míru" tak není ničím jiným než orwellovskou přesmyčkou k pokračování války, dalšího umírání, zabíjení a ničení v době, kdy se situace na frontě evidentně nevyvíjí pro Ukrajinu dobře. Rusové postupují, sice pomalu ale jistě, slibované úspěšné ukrajinské protiofenzívy se nekonají, zato se konají hony na další a další mladé ukrajinské muže, kteří jsou jako lovná zvěř vlečeni do válečných zákopů. Ukrajina hospodářsky krvácí a na válku doplácí ti nejobyčejnější, jejichž utrpení západní politikové pokryteckým žvaněním o „spravedlivém" míru pouze prodlužují.

Osud Ukrajiny a její budoucnost je západoevropským politickým elitám, zdá se, úplně jedno. Je zajímá výhradně jejich vlastní politický osud. Zdravý rozum se vzpírá úvaze, že by si normální člověk přál válku. Macro-

nové, Merzové a Starmerové ano. Čím déle bude válka trvat, tím snadněji se budou prosazovat doma jejich vlastní cíle a tím snadněji se zapomene na katastrofální výsledky jejich vládnutí.

Podmínka dosažení „spravedlivého míru" není ničím jiným než orwellovskou přesmyčkou k pokračování války, dalšího umírání, zabíjení a ničení v době, kdy se situace na frontě evidentně nevyvíjí pro Ukrajinu dobře.

Vytváření atmosféry strachu a vyrábění „ruské hrozby" usnadňuje Západu zahánět ve svých zemích lidi do jednoho poslušného houfu. To je historií osvědčená metoda, jak „protlačit" plány, které by politikům za normálních okolností prošly obvykle jen stěží, i jak nechat zapomenout na mizerné výsledky jejich vládnutí. Bez problémů tak padají rozpočtová omezení, z řetězů se utrhlo zbrojení a nikdo se neptá, kdy a jak budou obří dluhy za investice do zbrojení zaplaceny, na legitimní zájmy národních států se snadněji zapomíná, více rozhodovacích pravomocí se svěřuje do rukou několika evropských velmocí a do bruselského centra, chyby každodenního vládnutí jsou omlouvány „výjimečnými okolnostmi", které prý rusko-ukrajinská války způsobila.

Sousloví „spravedlivý mír" je v konkurenci s obyčejným slovem „mír" bez jakýchkoli přívlastků pouze odkladem války v čase. Pro Ukrajinu mezičasem k odpočinku a nadechnutím se k dalším bojům, pro „nás v unii" skrze pokračování války vítaným ok-

Sousloví „spravedlivý mír" je v konkurenci s obyčejným slovem „mír" bez jakýchkoli přívlastků pouze odkladem války v čase.

nem příležitosti uskutečnit to, co by v normálních mírových dobách šlo uskutečnit proti vůli občanů jen stěží.

Chtít „spravedlivý" mír ještě vůbec neznamená mír opravdu chtít. A už je to vidět čím dál víc.

27. 5. 2025

Bitva o Gazu nemá žádné řešení. Masová migrace do Evropy ale zůstává ve hře

Jiří Weigl
výkonný ředitel IVK

Humanitární krize v rozbombardovaném a zničeném Pásmu Gazy demonstruje neschopnost izraelské politiky řešit nikam nevedoucí nekonečné násilí a vraždění, jehož jsme na Blízkém východě celá dlouhá léta svědky. Eskalovalo po 7. říjnu 2023 nesmyslným masovým zabíjením izraelských civilistů palestinskými teroristy a následnou devastující operací izraelské armády v Pásmu Gazy.

Izraelské vojenské operace, bombardování a nálety zabily desítky tisíc civilistů, tedy podstatně více, než zahynulo za tři roky válčení na Ukrajině. Přitom deklarovaný cíl operace – zničení hnutí Hamás – je v nedohlednu.

To bylo proměněno ve zcela zničené pole ruin, v nichž Izraelci honí z místa na místo dva a půl milionů ubohých uprchlíků zbavených přístřeší, obživy i zdravotní péče. Jsou zcela závislí na humanitární pomoci, která je Izraelem různě omezována, blokována a Hamásem a dalšími rozkrádána a zneužívána. Izraelské vojenské operace, bombardování a nálety zabily desítky tisíc civilistů, tedy podstatně více, než zahynulo za tři roky válčení na Ukrajině. Přitom deklarovaný cíl operace – zničení hnutí Hamás – je v nedohlednu, stejně jako osvobození všech teroristy zadržovaných rukojmí.

Z celé současné palestinské tragédie v Gaze vyzařuje jediné – izraelská bezradnost nad tím, jak koexistovat s Palestinci a v širším kontextu s celým svým arabským a muslimským okolím. Celých 77 let existence Státu Izrael je dějinami nepřetržitých válek, bojů, obrany, útoků a ohrožení tohoto v dějinách unikátního politického projektu, jímž se Evropa pokusila řešit na úkor jiných svůj problém antisemitismu.

Z celé současné palestinské tragédie v Gaze vyzařuje jediné – izraelská bezradnost nad tím, jak koexistovat s Palestinci a v širším kontextu s celým svým arabským a muslimským okolím.

Bylo to pronásledování Židů a jejich diskriminace v Evropě, které přivedly židovské intelektuály k myšlence židovského státu, a byl to evropský holokaust, který přispěl k jeho vytvoření na historickém území Palestiny. Byly to evropské velmoci, které projekt židovského státu proti vůli Arabů umožnily a prosadily.

Věční uprchlíci

Tak vznikl arabsko-židovský antagonismus a je těžko řešitelný. Za téměř osmdesát let se vytvořily na obou stranách dva nové svébytné více než desetimilionové národy – Izraelci, národ složený ze židovských přistěhovalců z celého světa a jejich potomků, a Palestinci, které těžký osud vyhnanců, konfrontace s Izraelem a populační exploze z původně malé části arabského předovýchodního etnického kontinua přetvořily v uvědomělý a relativně vyspělý národ s jasnou identitou. Nesmiřitelný střet dvou národů o jednu zemi byl na světě a dodnes trvá.

V důsledku první arabsko-izraelské války po vyhlášení Státu Izrael v roce 1948 uprchlo z Palestiny do sousedních arabských zemí asi 80 procent tehdejší arabské populace. Ti tam však nebyli přijati jako noví spoluobčané (na rozdíl například od sudetských Němců v poválečném Německu), ale jsou po generace až do dneška nuceni živořit na náklady mezinárodního společenství v ubohých podmínkách v utečeneckých táborech nebo v diaspoře po celém světě.

Ve skutečnosti tak k palestinskému problému v jeho dnešní vyostřené podobě velmi přispěl Západ tím, že své arabské spojence nepřinutil tuto ostudnou politiku vůči Palestincům opustit, a dokonce jejich živoření v utečeneckých táborech sám financuje.

Tak se starý konflikt neustále reprodukuje, právo na návrat a vlast je stále živým heslem a boj všemi prostředky za jeho naplnění je v emocionálním a temperamentním prostředí Blízkého východu svatou morální povinností široce sdílenou celou populací.

Izrael vyhrál všechny války a střetnutí, které s Araby vedl, a je jadernou mocností s bezkonkurenční vojenskou převahou v regionu.

Ani pro Izrael však situace nemá řešení. Je kolem dokola v celém regionu obklopen nepřáteli. I když s některými muslimskými, a dokonce i arabskými státy udržuje diplomatické styky, široká veřejnost oblasti je emocionálně silně protiizraelská, což místní politika často zneužívá. Typickým příkladem je dnešní nearabský Írán, v minulosti s Izraelem bez problémů spolupracující.

Izrael vyhrál všechny války a střetnutí, které s Araby vedl, a je jadernou mocností s bezkonkurenční vojenskou převahou v regionu. Navíc na jeho straně vždy pevně stála a stojí globální supervelmoc USA a doposud i celý Západ. Okolní státy, které

se prezentovaly protiizraelskou politikou, leží v troskách – Libanon, Sýrie, Irák, Jemen, Libye. Přesto se Izrael necítí o nic bezpečněji.

Evropa v ohrožení

Ani současná operace v Gaze nedává jasný smysl. Nikdo netuší, jak zničenou Gazu obnovit a jak jí poté vládnout. Hamás se v atmosféře nenávisti a beznaděje bude obrozovat jako mytická Hydra, zbylí rukojmí těžko přežijí. Smyslem celé operace, kromě jakési starozákonní kruté pomsty a pochybných izraelských vnitropolitických her, tak snad může být jedině snaha přimět nepřizpůsobivé obyvatele Gazy k odchodu.

Hamás se v atmosféře nenávisti a beznaděje bude obrozovat jako mytická Hydra, zbylí rukojmí těžko přežijí.

Plány na odsun Palestinců někam v regionu, jak občas hlásá prezident Donald Trump a někteří izraelští politici, však nejsou realistické. Svět je dnes někde jinde než po druhé světové válce a Palestinci sami, ani arabský svět nic podobného nepřijmou. A v současné atmosféře je podobně nerealistické usilovat i o vznik palestinského státu. Izrael vytvoření otevřeného nepřítele na svých hranicích nepřipustí. Blízký východ je tedy opět ve slepé uličce.

Co však může zůstat ve hře, je masová, humanitárně zdůvodněná migrace z Gazy do Evropy, kde jsou v rozhodujících západních zemích propalestinské sympatie zcela evidentní. A taková alternativa by se velmi týkala i nás.

MfD a iDnes, 24. 5. 2025

O 80. výročí konce druhé světové války i dnešní Ukrajině

Ivo Strejček
člen správní rady IVK

Vydáváte spolu s kolegou Jiřím Weiglem v Institut Václava Klause knihu Osmdesát let od konce druhé světové války. O čem publikace bude je zřejmé, ale mě zajímá jakým způsobem jste téma uchopili. Přece jen, nebylo už řečeno vše?
Od prvních dnů roku 2025 bylo zřejmé, že 80. výročí konce druhé světové války bude jednou z nejpodstatnějších událostí tohoto roku. Ukazuje se, že jsme se nijak nemýlili, když jsme očekávali, že tato část naší historie bude využita i zneužita k vyostření už beztak vyhrocené politické i společenské atmosféry. Parlamentní volby se rychle blíží, situace na Ukrajině se nijak nelepší, což všechno dohromady vytvořilo v Čechách úrodný prostor k zneužití historie pro dosahování politických cílů. Našimi texty jsme se rozhodli v rámci všech svých sil vzdorovat pokusům o překrucování historie. A když se v těchto dnech dívám kolem sebe, je dobře, že jsme se do této práce pustili. Člověk se musí štípat do tváře, aby se přesvědčil, že se mu to všechno nezdá, jaké účelové pokrouceniny historie už je možné v dnešních Čechách říci.

V čem vaše kniha jiná než nové dílo Václava Klause Od Beneše po Ukrajinu, která byla veřejnosti představena před týdnem?
Původním záměrem bylo sestavit jednu knihu ze všech tří textů. Velmi brzy se ovšem ukázalo, že Václav Klaus uchopil téma podstatně šířeji, že mu v jeho textu nešlo pouze o úvahy o předválečném Československu a válečném protektorátu. Jeho text je samonosným textem nejen o druhé světové válce, ale také o jejích důsledcích až k dnešku. Ostatně proto i název jeho knihy. My s kolegou Weiglem jsme každý svůj text pojali trochu jinak, ale oba se také z různých úhlů zamýšlíme i nad poučením, které by nám 80. výročí konce války mělo nabídnout.

Bývalý prezident republiky hovořil o tom, že se v nové knize věnoval i otázce přepisování dějin směrem k našemu osvobození s tím, že byl prorocký, protože už to téma před časem otevřela europoslankyně Nerudová prohlášením, že Československo osvobodili Američané. Dáváte téhle problematice prostor i vy s doktorem Weiglem?
Ano, každý svým vlastním způsobem v různých částech našich textů varujeme před zneužíváním historie pro potřeby dnešní české politiky. V dnešní české debatě, která je zcela zničena nenávistí ke všemu ruskému, se opravdu daly očekávat i takové pitomosti, které pronesla europoslankyně Nerudová. Člověk už se skoro obává, kdy už v naší zemi někdo řekne, že ti „hoši z wehrmachtu byli vlastně kabrňáci, kteří bránili pronikání ruských hord z asijských stepí do střední Evropy". Přeháním, ale už ne moc. Takhle daleko jsme se už u nás téměř dostali. Je to nedůstojné a obludné.

V uplynulých dnech publikoval Foltýnův odbor Strategické komunikace společně s Ministerstvem zahraničních věcí video, ve kterém se v podstatě tvrdí, že ze strany Rudé armády nešlo o v roce 1945 o osvobození, ale okupaci a kdo tvrdí opak, přejímá narativy ruské propagandy. Pro pobaltské země to nejspíš platí, ale jak tohle mohou říkat o našem případě?
Odpovím jinak: v roce 1946 ve svém projevu v Lidicích řekl prezident Edvard Beneš: „Nebude však trvat dlouho a uslyšíme různé, všelijak formulované a v systémy vypracované omluvy, výmluvy a omývání všeho toho, čeho se Němci v této válce tak neslýchaně dopouštěli. Uslyšíme nejrůznější výklady, aby role vítězů byla umenšena, aby vina viníků byla omlouvána". Ti lidé před osmdesáti lety, kteří nadšeně vojáky Rudé armády na většině našeho území kdysi vítali, v nich viděli osvoboditele od německých hrůz a zvěrstev, ne jakási „stalinská monstra", jak dnes můžeme z některých úst slyšet. Na tom nezmění nic ani pan Foltýn, ani jeho vládou zřízený úřad.

Podobné pokusy se v naší zemi objevují pravidelně v těchto květnových dnech už celá léta, ale co říci na to, že vůbec poprvé s něčím takovým přišla vláda, respektive její dva orgány? Jak se k tomu postavit?
Podíl dnešní vlády na vytvoření nenávistné atmosféry vůči ruskému úsilí na osvobození od německých hrůz se dá jen stěží popřít. To, co lze z úst některých koaličních poslanců a senátorů na téma osvobození Československa – v jejich podání „obsazení" – slyšet, přesahuje všechny myslitelné meze. Historicky i lidsky.

Když jsme mluvili o Rudé armádě, před časem někteří organizátoři nynějších vzpomínkových akcí avizovali, že budou její roli upozaďovat, aby prý nepropagovali současného ruského agresora na Ukrajině. Není na tom něco správného? Nezneužívá nepochybně existující ruská válečná propaganda téma osvobození významné části Evropy Rudou armádou k ospravedlnění současné války?
Ani o ruské propagandě si nedělejme příliš velké iluze, nicméně znovu připomínám, že se stále bavíme o osmdesátém výročí osvobození od německých zvěrstev. A na tom trvám. Odmítám, aby se výklad historie stal služkou politiky.

Prezident Trump po svém nástupu zahájil mírovou iniciativu, hodlá válku ukončit a zdůrazňuje nutnost ukončit zabíjení a konflikt řešit diplomatickou cestou. Jak se mu to zatím daří? A lze říci, která ze stran proces zdržuje?
Je dobře, že s nástupem Donalda Trumpa byl učiněn snad vážně míněný pokus nahradit válčení a umírání diplomacií. Jak se to podaří, to nevíme. Ukazuje se, že dosažení ▸

míru musí chtít všechny strany této tragické války stejně. Rusové, Ukrajinci, Američané i státy západní Evropy. A jak se ukazuje, ač o opravdovosti svých úmyslů se všichni navzájem přesvědčují, ne všichni to myslí úplně vážně. Ukázat v takové situaci prstem na toho, kdo úsilí o mír nějak zdržuje, si v situaci naprostého nedostatku nestranných informací netroufám. Ale když si dávám dohromady kusé zprávy z nejrůznějších světových serverů, napadá mě, že by situaci prospělo, kdyby si západní spojenci v úsilí o mír na Ukrajině s Američany více rozuměli, než je tomu dosud. Nevypadá to, že by příliš táhli za jeden společný provaz.

Jaké řešení války vidíte vy? Aby bylo jednak spravedlivé k napadené zemi a zároveň přijatelné pro ruskou stranu? Bez tohoto vyvážení se nepochybně konce zabíjení nedobereme, když Ukrajina nemá šanci zvítězit a Rusy vytlačit…
Já nevím, čeho přesně chtějí dosáhnout Rusové, nevím, na co jsou ochotni přistoupit Ukrajinci a už vůbec nevím, čeho chce dosáhnout Západ, který svými sliby tak hanebně Ukrajinu do konfliktu vehnal a svými dnešními sliby dál hraje s Ukrajinou nepěknou hru. Je třeba jednat, ne slibovat dodávky dalších a ničivějších zbraní. Řešení musí najít diplomaté u vyjednávacích stolů bez vytyčování nesplnitelných podmínek, to je snad nyní jasné – a platí to pro všechny strany.

Radim Panenka,
Parlamentní listy, 8. 5. 2025

Pozor zleva

Ladislav Jakl
člen správní rady IVK

V Jihoafrické republice, odkud na návštěvu Spojených států přiletěl prezident JAR Ramaphosa, vypukly kdysi velké krvavé rasové nepokoje. Spouštěcí moment byl zdánlivě bizarní: v Johannesburgu tehdy začaly zavádět novinku: bankomaty.

Bojůvky neomarxistických radikálních aktivistů máme i u nás. Za přihlížení policie jsou schopny silou zmařit legální shromáždění lidí, kteří se provinili jen tím, že rodina s tátou, mámou a dětmi je pode nich dobrá věc.

A pozorní černoši (možná korektněji Afroafričané) si všimli, že k těm skříňkám chodí běloši, cosi zmačknou – a vylezou jim peníze. Zatímco když přišel k boxu černoch, ať mačkal, co chtěl, nevylezlo z přístroje ani ň. Jasná rasová diskriminace. A výlohy se tříštily, auta hořela, honičky v ulicích zuřily.

Podobně přemýšlí americký socialistický radikální aktivista Elias Rodriguez. Ten například kladl podněcoval revoltu proti společnosti Amazon s tím, že firma přišla do Seattlu vydělávat velké peníze, o které se ale s místními černochy (možná korektněji Afroameričany) nijak nedělí. Elias byl organizovaným marxistou, podporovatelem (a sponzorem) Joa Bidena, stoupencem násilného hnutí Black Lives Matter.

Tahle Amerika možná loni v listopadu prohrála prezidentské volby, ale zcela určitě nezmizela, nezmizí a nijak se nemění, pokud se dokonce spíše ještě nezradikalizuje. Svědčil by o tom fakt, že tenhle Elias včera u židovského muzea ve Washingtonu zastřelil dva pracovníky izraelské ambasády. Protestoval tím prý proti protipalestinské politice Izraele.

Vlastně až do této vraždy nedělal nic, za co by ho mediální hlavní proud nechválil. Jeho výroky nebyly karikovány, překrucovány, dávány do uvozovek, byly přejímány prvoplánově všemi hlavními agenturami a redakcemi. Byl proti rasové a sociální nerovnosti. Ne „tvrdil, že je proti...“

Kde je líheň myšlení, že každý má právo na peníze druhých? Že rovnost se zajistí nikoli zrušením diskriminace, ale naopak jejím zavedením, otočením naruby a masivním přerozdělováním? V celém onom ohromném univerzitním, uměleckém, mediálním a aktivistickém prostředí. Tam tohle myšlení žije úplně přirozeně. V prostředí, které se vyživá v nenávistném nálepkování čehokoli, co se pokrokovým aktivistům zdá údajně pravicové.

Ne, Amerika není daleko. Bojůvky neomarxistických radikálních aktivistů tu máme i u nás. Za přihlížení policie jsou schopny silou zmařit legální shromáždění lidí, kteří se provinili jen tím, že rodina s tátou, mámou a dětmi je pode nich dobrá věc.

Téměř celá kapacita tajných služeb v Československu před 100 či 90 lety byla koncentrována na sledování členů habsburské rodiny. Že by nám hrozilo existenční ohrožení úplně odjinud, to si příslušné orgány vůbec neuvědomovaly.

Téměř celá kapacita tajných služeb v Československu před 100 či 90 lety byla koncentrována na sledování členů habsburské rodiny. Že by nám hrozilo existenční ohrožení úplně odjinud, to si příslušné orgány vůbec neuvědomovaly.

I dnes se šikanují údajní pravičáci, zatímco nám všude kolem rostou surové ultralevicové úderky. V médiích, sociálních sítích, v politice, na ulici. Neměli bychom si jich konečně začít všímat?

22. 5. 2025

Studené jaro nabité událostmi

Jiří Weigl
výkonný ředitel IVK

Po několika málo dnech letního počasí kolem prvního máje zavanul do Evropy chlad. Ledoví muži prokázali, že klima stále dodržuje svůj tradiční řád, ačkoliv nám všichni zelení bojovníci proti klimatické změně tvrdí opak a zase nás budou nepochybně přesvědčovat, že ráno drkotáme zuby v nejteplejším květnu v historii.

V této chladné atmosféře se v uplynulém týdnu událo několik podstatných věcí, které si zaslouží zmínku.

Tou první bohužel špatnou zprávou je potvrzení debaklu energetické politiky této vlády v podobě nečekaného zablokování podpisu smlouvy o dostavbě jaderné elektrárny Dukovany korejskou firmou KHNP brněnským krajským soudem. Česká republika, jejíž obyvatelé a firmy platí podle tisku nejdražší elektřinu v Evropě v důsledku nekompetentní a zmatené politiky Fialova kabinetu, a která netuší, čím v následujících dvaceti letech nahradí produkci našich uhelných elektráren a tepláren, vidí – zřejmě marně – ve výstavbě nových jaderných bloků jedinou naději, že se alespoň v daleké budoucnosti vyhneme blackoutům, jaký nedávno zasáhl Španělsko. Vláda doufala, že podpis smlouvy s Korejci o Dukovanech bude před volbami jediným prezentovatelným úspěchem jejího fungování v této oblasti. Nestalo se. Soudní tahanice, vyvolané žalobou v tendru neúspěšné francouzské společnosti EDF, stejně jako šetření

Evropské komise, na kterou se se stížností Francouzi rovněž obrátili, odsouvají realizaci jaderného kontraktu do nedohledna. Zcela už ponechávám stranou nejasné chování Korejců vůči českému průmyslu a jeho podílu na výstavbě. Chaotické fungování vlády, kterou nikdo pořádně neřídí, zkrátka nese své trpké ovoce.

Vláda doufala, že podpis smlouvy s Korejci o Dukovanech bude před volbami jediným prezentovatelným úspěchem jejího fungování v této oblasti. Nestalo se.

Pozitivnější zprávu přinesl uplynulý týden pro katolickou církev a její věřící. Na Den vítězství 8. května zvolilo kardinálské konkláve ve Vatikánu novým papežem amerického kardinála Roberta Prévosta, který přijal jméno Lev XIV. Jeho jméno bylo velkým překvapením, nikdo jeho zvolení nepředpokládal, a přesto by se mezi kardinály těžko našla osobnost, která by tak jako on mohla oslovit tolik rozdílných zájmů a konstituencí uvnitř i vně katolické církve – nový papež je Američan, ale románského původu žijící dlouhá léta v Latinské Americe, vlasti bývalého papeže a hlavní bašty katolicismu v dnešním světě. Byl misionářem a biskupem – zná tedy dobře každodenní život církve a její problémy. Má rovněž akademickou zkušenost a teologickou erudici, která se pojí s dobrou znalostí vatikánského prostředí – v posledních letech zodpovídal ve Vatikánu za výběr a jmenování nových biskupů. Je současně řeholníkem a stál v čele významného řádu augustiniánů. Z tohoto titulu zná mimochodem dobře i naši zemi a náš region. Má pověst dobrého diplomata vyhýbajícího se extrémům, tj. člověka, který má šanci církev znovu spojit po pontifikátu silně levicového papeže Františka, jehož směřování církev vážně štěpilo. A je navíc na papeže v relativně mladém věku, tudíž je naděje, že bude mít čas církvi vtisknout svou stopu.

Nový papež má pověst dobrého diplomata vyhýbajícího se extrémům, tj. člověka, který má šanci církev znovu spojit po pontifikátu silně levicového papeže Františka, jehož směřování církev vážně štěpilo.

Třetí událost uplynulého týdne, o které se chci zmínit, je skutečnost, že mírové úsilí našimi i světovými progresivisty tolik nenáviděného a zesměšňovaného amerického prezidenta Donalda Trumpa začíná přece jen přinášet konkrétní výsledky. Díky jeho diplomatickému tlaku a zprostředkování se podařilo zastavit hrozící válečné střetnutí dvou jaderných velmocí a tradičních jihoasijských rivalů – Indie a Pákistánu, poté co se po útoku teroristů v indickém Kašmíru začala roztáčet spirála vojenských úderů a střetů jednotek z obou stran.

Díky Trumpovu diplomatickému tlaku a zprostředkování se podařilo zastavit hrozící válečné střetnutí dvou jaderných velmocí a tradičních jihoasijských rivalů – Indie a Pákistánu – poté co se po útoku teroristů v indickém Kašmíru začala roztáčet spirála vojenských úderů.

Zdá se, že Trumpův tlak může vést k pozitivnímu vývoji i na Ukrajině, kde jeho výzva k okamžitému třicetidennímu příměří našla nečekanou kladnou odezvu nejen na Ukrajině, ale i v západní Evropě, jejíž nejvyšší představitelé náhle přijeli do Kyjeva a připojili se k Trumpovu požadavku. A Rusko v reakci na to nabídlo Ukrajině okamžité jednání v Istanbulu o míru bez předchozích podmínek, což Ukrajina na americké naléhání přijala.

Naděje na úspěch však přesto není velká – vzájemná nedůvěra a nenávist na obou válčících stranách jsou stále příliš silné. Pokud se ukáže, že navrhované příměří má sloužit pouze k dozbrojení a přípravě na další boje, potom šance na mírové řešení prudce pohasnou. Podobně již fungovaly tzv. Minské dohody, což vedlo k tomu, že Rusko dalo přednost preventivní vojenské agresi. Ďábel celého konceptu příměří bude skryt v detailu, tj. kdo a jak bude jeho dodržování monitorovat a kontrolovat. Pokud by mělo sloužit pouze jako záminka k nové eskalaci konfliktu, kterou si přejí mnozí antitrumpovci u nás i v Evropě, potom šanci na skutečný mír těžce poškodí a nás v důsledku toho klidnější zbytek roku rozhodně nečeká.

Vzájemná nedůvěra a nenávist na obou válčících stranách jsou stále příliš silné. Pokud se ukáže, že navrhované příměří má sloužit pouze k dozbrojení a přípravě na další boje, potom šance na mírové řešení na Ukrajině prudce pohasnou.

Optimismus také trochu kalí prohlášení prezidenta Zelenského, že si na Putina osobně počká v Istanbulu, což signalizuje možnost diplomatického skandálu à la setkání Zelenskyj – Trump. To by mohlo šanci na nalezení nějakého kompromisu definitivně pohřbít. Ale svět už má ukrajinské války dost, takže je třeba ocenit, že Trumpova mírová inciativa nakonec obě strany k jednacímu stolu dostala.

12. 5. 2025

NOVINKA

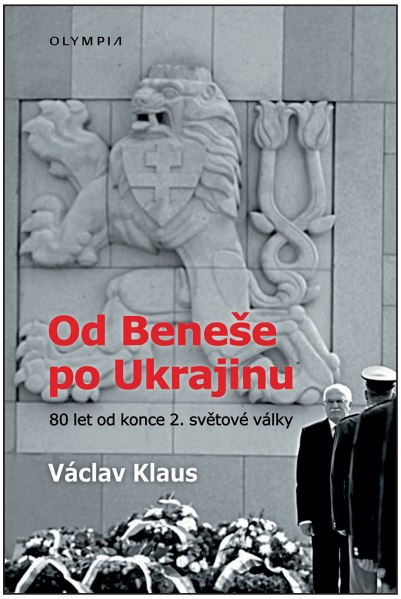

Václav Klaus: Od Beneše po Ukrajinu – 80 let od konce 2. světové války

Úkolem nás všech je bránit pokračujícímu pootáčení či přepisování historie, které vnímám velmi citlivě a kterého se – alespoň my starší – jako občané této země bojíme. Nejde mi o druhou světovou válku jako takovou. K ní už nic nového určitě neřeknu, a ani o to neusiluji. Ta už je minulostí. Minulostí však není její stále se posouvající interpretace.

Přiznávám, že mám obavu o naši zemi, o zajištění její budoucí existence v dnešním, velmi problematickém světě, který je charakterizován popíráním instituce národního (nebo na bázi dominantního národa existujícího) státu. Jde mi o osud našeho státu a nepřeji si, abychom se v Evropské unii „rozplynuli jako kostka cukru v čaji".

133 stran, pevná vazba, 295 Kč

Objednávky na **www.iolympia.cz**

Válka jako metoda řešení sporů mezi státy je nepřijatelná

Václav Klaus

V čerstvě vydané knize píšete: „Osmdesáté výročí konce 2. světové války by nemělo být zneužito k posílení trendů posledních let, ale obratem k trendům lepším.“ Jaké jsou ty špatné trendy?
Dostali jsme se do postdemokratické společnosti, v níž se poztrácely některé zásadní hodnoty, myšlenky, postoje, které byly součástí normálního lidského života. Dneska už to není žádný souboj mezi kapitalismem a komunismem, ale o elementární věci lidského bytí. Módní ideologie genderismu, multikulturalismu, globalismu a ekologismu rozbíjejí všechno, na čem byla dosavadní společnost založena. V našem institutu (Institut Václava Klause – pozn. red.) jsme se tím dlouhá léta zabývali. Začali jsme knížkou, která vyšla před pěti lety s názvem Sebedestrukce Západu. Zastávám názor, že nejde jen o destrukci Západu a všeho, co s ním bylo spojeno. Nás nedestruuje žádný Východ, Jih, nemluvě o Severu.

Takže si to děláme sami, my, západní svět?
Absolutně.

Když předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyenová řekla, že jsme svědky konce Západu, jaký jsme znali, co byste jí opáčil?
Mě to naprosto šokovalo. Ona, která je autorkou zcela absurdních výroků, s nimiž se v žádném případě nejsem schopen identifikovat, najednou řekla, že jsme svědky konce Západu. Nevím, jak jí to přišlo na jazyk nebo kdo jí to podstrčil do podkladu, který nevědomky přečetla. Nedovedu si představit, co ona tím myslí.

Já ano, po nástupu Donalda Trumpa jsem podobnou větu slyšela od řady liberálních evropských či kanadských státníků.
Tím jste mi trošku nahrála. V knížce, kterou jste zmínila, je závěrečná kapitola, kde se zamýšlím nad tím, jak se to může změnit. Ironizoval jsem tři možnosti. První je prozření, tedy že lidé prozřou a pochopí, že je to všechno nesmysl.

Na to bych nesázela…
Jestli byste na to nesázela vy, tak já také ne. Druhá varianta je naprostá katastrofa, pád do jakési nicoty a budování světa z nuly. To nepředpokládám a ani bych se za to nepřimlouval. Kdo s touto variantou kalkuluje, nedomýšlí hrůzu dopadu na dno. Připomínám knihu slavného amerického spisovatele Cormaca McCarthyho Cesta. Ta beznaděj, která po zmaru nastane, je strašná, a prosím, ať si s touto možností nikdo nezahrává. A pak mám třetí variantu, která mluví o zázraku. Byl jsem inspirován izraelsko-americkým ekonomem Michaelem Mussou, bývalým šéfem izraelské centrální banky a Mezinárodního měnového fondu. Někde strašně vtipně řekl, že když se ho ptali na možné nástroje měnové politiky, odpověděl, že mezi ně řadí modlitbu. Všichni na něj zírali, co tím slovutný pan profesor míní. Sdělil jim, že asi nemá velmi účinné recepty, jak změnit dnešní svět, ale je si jist, že modlitba nemá žádný z negativních aspektů, jež mají všechny alternativní cesty měnové politiky. Uznejte, že to je geniální.

Je to povedený bonmot. Zůstaneme-li ovšem nohama na zemi, musí se najít reálná cesta, jak z toho ven. Vy spatřujte v konání Donalda Trumpa, jež hodně chytrých lidí označuje za chaos a popření všech dosavadních pravidel, nějaké ratio?
Jmenoval jsem tři možnosti, jak změnit svět. Dlouho to vypadalo, že žádná další cesta není. A pak přišlo znovuzrození Donalda Trumpa. To je moje čtvrtá metoda změny. Trump je svérázná osoba. Není to člověk, s nímž bych toužil jít na kávu jako s vámi tady do Adrie v centru Prahy. Nicméně svým vstoupením na scénu opravdu změnil svět. To si všichni přiznejme. Zatřásl některými konstantami, návyky, zvyklostmi současného světa, který to strašně potřeboval. To je nesmírně pozitivní. Kam to všechno může vést, je věc druhá. Já bych se toho nebál, protože slepou uličku, kterou dnes kráčíme, potřebujeme něčím přerušit. V tomto smyslu vidím v Trumpovi naději.

Proč se na to liberálové dívají jinak, ne jako na naději, nýbrž na ohrožení demokracie nebo minimálně světového ekonomického systému uvalováním obrovských cel?
Lidé, kteří o tom hovoří zjednodušujícím způsobem, nerozlišují negociační hledání výchozí pozice, sondování reakcí ostatních partnerů od toho, co se skutečně stane. Tyto dvě fáze jsou diametrálně odlišné. Trump a lidé kolem něj mají samozřejmě jasný záměr, osvobodit světovou ekonomiku a obchod od přetížení regulacemi všeho typu, které trh nejen poškozují, ale ničí.

Ve zprávě Maria Draghiho se můžeme dočíst, že netarifní omezení v Evropské unii jsou ekvivalentem 40procentního cla na zboží a 110procentního cla na služby. Proti tomu zvažované dvacetiprocentní Trumpovy tarify nevypadají až tak hrozivě.
Říkáte to naprosto přesně. Odlišila jste dvě důležité věci, tedy tarifní a netarifní bariéry. Ty celní v dnešním přetíženém světě, když už ničím jiným, tak green dealy všeho druhu, jsou jen malý zádrhel celkové ekonomiky. Je to podobné, jako když si naši podnikatelé stěžují na vysoké daně, ale v podstatě nad nimi mávnou rukou, protože jejich výše je prkotina proti přeregulovanému systému, který jim znemožňuje normálně podnikat a investovat. Tohle Trump dobře ví. Proč šermuje cly? Protože jiný přímý nástroj v ruce nemá. Amerika by možná mohla hrát s kurzem dolaru, protože Trump správně považuje za nepřijatelné, aby byl dolar takto nadhodnocený.

Dokonce se říká, že v jeho sídle Mar-a-Lago vznikla tajná dohoda, jež je obdobou dealu z hotelu Plaza z 80. let minulého století. Jeho hlavní ekonomický poradce Stephen Miran věří v ozdravení americké ekonomiky právě cestou oslabení dolaru a snížení obrovského deficitu obchodní bilance.
Paní redaktorko, že vůbec někdo v našem novinářském světě zná dohody z hotelu Plaza, považuji za naprosté zjevení. Něco jako třetí možnost, jak změnit dnešní svět zázrakem. Podrobně jsem studoval texty lidí kolem prezidenta Trumpa. To, co píše Stephen Miran, je pro mě nejkoncepčnější a nejdůležitější. On to jasně váže na snížení dolarové hodnoty, která je pro Ameriku neúnosná. Samozřejmě ale chtějí, aby dolar dál zůstal rezervní měnou a zároveň aby se jeho kurz vyvíjel podle ekonomické rovnováhy či nerovnováhy. A to je téměř kvadratura kruhu. Amerika má strašlivě deficitní zahraniční obchod, ale s měnou to vůbec nic nedělá. Někdo by možná řekl, aby se vzdali myšlenky na rezervní měnu.

To by nebylo řešení?
Amerika to jednak neudělá, protože jí z toho plynou výhody, jednak si nedovedu představit, jak by to mohla udělat. Trump by to vyhlásil a svět by opáčil, že si rád dál podrží dolar jako rezervní měnu.

Svým způsobem by takové jeho prohlášení odpovídalo státnímu bankrotu.
Tak, tak. To je hezké slovo. Hlavně ale neexistuje alternativní rezervní měna. I kdyby to prohlásil, neznamená to, že drtivá většina centrálních bank by přestala držet dolary a šly by třeba do české koruny.

Společně s Tomášem Ježkem a Dušanem Tříškou jste převedl Československo ze socialistické centrální na kapitalistickou tržní ekonomiku. Jak z tohoto pohledu vnímáte Trumpovu snahu reindustrializovat Spojené státy, když víme, že až

90 procent součástí některých výrobků, jako je iPhone, pochází z Číny?
Považuji to za smysluplný Trumpův cíl a vím, proč to chce uskutečnit. Kdo viděl oblasti tzv. rezavého pásu USA a navštívil kdysi průmyslové centrum Detroit, které nyní připomíná rozvojový svět bez továren a s vylidněnými čtvrtěmi, také by ho pochopil. Jenže to jsou dlouhodobé procesy. Pád těžkého průmyslu, oceli, železa a uhlí začal v Evropě začátkem 60. let minulého století. Deindustrializace trvá několik desetiletí. I kdyby Trump začal něco dělat, výsledky se dostaví za dvacet až padesát let. Určitě to není lék na nerovnováhu dnešní americké platební bilance. Proto se Trump snaží cly donutit Evropu a Čínu, aby zrušily všechny nelegitimní podpory vývozu do Spojených států. Když to neudělají, pohrozí zvyšováním cel.

A udělá to Evropská unie, přestane dotovat, podporovat, subvencovat?
Myslím, že je natolik založená na dotacích a subvencích, že se toho skoro nemůže zbavit. My, kteří jsme prožili komunistickou ekonomiku, víme, že byla definovaná dotacemi, úlevami, výjimkami. Proto jeden ze základních prvků transformační strategie na počátku 90. let minulého století byla nejenom deregulace, liberalizace a privatizace, ale také desubsidizace (odstranění státních dotací všeho duhu). Dnes se to moc nezmiňuje, protože subsidizace je základní charakteristika Evropské unie. Co by se s ní muselo stát, aby se vydala opačnou cestou, je ve hvězdách. Trumpova metoda, která říká, že když to neudělá, bude zvyšovat cla, je docela inteligentní cesta, jak se o to pokoušet.

Zakládal jste ODS jako stranu jasných idejí. Když jste z ní odešel, řekl jste, že už je nemá. Není to zastaralý koncept? Trump při hodnocení svých sta dní v úřadu uvedl, že dnes už nejde o střet liberalismu a konzervativismu, ale o common sense, tedy zdravý rozum. Co tomu říkáte?
Když budeme mluvit o deregulaci a odstraňování překážek, byl bych s Trumpem asi na stejné lodi. Coby celoživotního ekonoma, který vstoupil do vlády jako ministr financí, mě ovšem ekonomická rovina problému zajímá méně a méně. Nyní jezdím po světě, teď mám třeba namířeno do Turecka, pak do Makedonie, Vídně a Budapešti, a mám přednášky na obecnější témata. Před čtrnácti dny jsem vydal anglicky knížku mých textů z posledních let, které píšu pro různé konference. Má název In Defense of Normalcy, tedy Na obranu normálnosti. Klidně to mohu zaměnit za Common Sense, zdravý rozum. To je veliká teze současnosti, opak sebedestrukce Západu. Tu nenormálnost nám přece nevnucuje čínský prezident, africký diktátor nebo latinskoamerický sporný politik.

Vidíte na české politické scéně stranu, která by bránila normálnost?
Stranu, kterou bych si vysnil, nevidím. Ideální svět však neexistuje. Kdybyste se zeptala, zda vidím strany, které jsou proti hlavním prvkům dnešní nenormálnosti, tak ano. Nejsou ve vládní koalici. Fialové a Rakušanové jsou symbolem nenormálnosti. Doufám, že u dvou opozičních parlamentních stran, ANO a SPD, jakkoliv mám u nich milion otazníků, trochu pocitu ze souboje s nenormálností mít mohu. Teď se rodí strana Motoristé sobě, která to říká silněji než kterákoliv jiná.

Jste jejím duchovním otcem vzhledem k tomu, že její předseda Petr Macinka je vaším dlouholetým spolupracovníkem?
Z těch lidí kolem Motoristů znám nejvíc jeho, jezdil se mnou do ciziny už v době mého prezidentství a poslouchal každý můj projev. Pochytal tak toho bezprostředně nejvíc. Ale vím, že postavit politickou stranu je téměř neřešitelný úkol. Přiznávám, že to bylo snadné po pádu komunismu, kdy došlo k zatřesení společnosti, která začínala anew, znovu. O tom, jak je to dnes obtížné, se přesvědčil můj starší syn Václav, nesmírně nadaný politik. Zakládal stranu a najednou viděl, že se mu do ní hlásí kdekdo, i lidé, s nimiž bylo pro něj nemožné se identifikovat. V tomto směru je Macinka trošku méně rezolutnější a až tak mu nevadí, kdo všechno mu do strany přijde. Vašek to nesl velmi těžce a netroufl si pokračovat.

A co vaše bývalé politické dítě? Objevují se náznaky, například Olomoucká výzva, že někteří členové ODS by se rádi vrátili ke kořenům.
Upřímně říkám, že dnešní ODS fakt neznám. Duch té strany se Fialou změnil nekonečným způsobem, se starou ODS to nemá vůbec nic společného. Jestli se tam rodí nějaká nová menšina, je to možné, ale já o tom nic nevím.

Náš rozhovor vyjde v pátek 9. května, tedy v období, kdy si připomínáme 80. výročí vítězství nad nacismem. Skoro stejnou dobu jsme věřili, že řešení rozporů válečnými prostředky je v Evropě minulostí. Ve své knížce píšete, že rusko-ukrajinský konflikt náš kontinent proměňuje a za nejhorší považujete, že se „válka stává normálností, víceméně přijímanou formou metody řešení sporů mezi státy, což je v naprostém rozporu s poučením, které plyne z 2. světové války".
Ta knížka je o dvou desetiletích, které vedly ke 2. světové válce a osmi desetiletích, jež po ní následovaly. Citát, který jste uvedla, se váže k dnešní ukrajinské válce, k přimknutí našich politiků a nemalé části novinářské obce k tezi, že musíme bojovat, vyzbrojovat se, posílat dělostřelecké granáty. K tomu jsem se chtěl vyjádřit. Najednou jsme v totálním rozporu s minulou zkušeností. Myslím, že válka jako metoda řešení sporů mezi jednotlivými státy je nepřijatelná. Troufám si říct, že mír dosažený za jakýchkoliv kompromisů je lepší než válka. Vždycky.

Předpokládám ovšem, že i vy souhlasíte s tím, že válku na Ukrajině rozpoutalo Rusko, které je agresorem.
To je na samostatnou debatu. Museli bychom specifikovat větu, že Rusko rozpoutalo válku. Žádný myslící člověk nepochybuje o tom, že 24. února 2022 Rusko vtrhlo na Ukrajinu. To je banální věc a nikdo nám nemůže podsouvat, že to nevíme nebo to popíráme. To by bylo dětinské. Válka na Ukrajině ale nezačala tímto datem. V zastřené formě probíhala už od roku 2014 od pověstného Majdanu, a dokonce i dlouho předtím. Triviální hledání jednotné viny toho, co se stalo 24. února před třemi roky, je popírání historie a seriózní lidé by se ho neměli dopouštět.

To ale přece Rusko nijak neomlouvá, protože jak správně píšete, spory se nemají řešit zbraněmi.
Podle mě Putin udělal nerozumnou věc, když tam vtrhnul. Mělo se hledat jiné řešení. V Rusku je určitě dostatek inteligentních lidí, kteří mu to rozmlouvali. Nemění to nic na tom, že nejde o válku Ruska proti Ukrajině, ale Západu proti Rusku. To hodnocení by mělo být širší než jednoduchá věta, že Putin 24. února napadl Ukrajinu. Ale to je na jiný rozhovor.

Kateřina Perknerová,
Deník a Deník.cz, 9. 5. 2025

Předplatné IVK

institut VÁCLAVA KLAUSE

Předplatné IVK zahrnuje pravidelný newsletter, newslettery plus, sborníky a ostatní publikace, pozvánky na semináře.

Základní cena předplatného je 1000 Kč.
Studentské předplatné 500 Kč.

predplatne@institutvk.cz